

Az utolsó órában vagyunk

Interjú Hetesi Zsolt asztrofizikussal. Valóban ez a fogyasztói társadalom utolsó válsága? Mi lesz 15 év múlva a világgal? Mit tehetünk, milyen eszközök vannak a kezünkben? A Magyar Kurír interjúja Hetesi Zsolt asztrofizikussal, az ELTE óraadó tanárával, aki munkatársaival a Fenntartható Fejlődés és Erőforrások Kutatócsoportban végez nemzetközileg elismert számításokat.

- *Előadásaiban többször említette, hogy ez a válság lesz az utolsó. Mire alapozza ezt?*

- Abból a tényből indulhatunk ki, hogy a növekvő gazdaság, amely eddig ezt a pályát futotta, háttértárból fedezte növekedését, és ennek nincsenek meg a további feltételei. Ennyiben összefoglalható a lényeg. Ha szeretnénk folytatni, amit megszoktunk, ahhoz még több energiaforrás kellene, viszont nincs több. Az energia kitermelésében jelenleg azt a szintet próbáljuk megtartani, amit elértünk, döntő növekedésre már nincs lehetőség. A korábbi gazdasági válságokból a világ mindig úgy jött ki, hogy több energiát használt, mint a válság alatt vagy azelőtt. Az energiafelhasználás növekedésekor tehát az ipari termelés és a gazdaság termelőképesége mindig nőtt, csökkenésekor pedig mindig csökkent. Ez most sincs másképp. Ahhoz, hogy ebből a válságból kikecmeregjünk, energia kellene, és pont ennek kezdünk híján lenni. Az ember jelenleg az energia 87%-át fosszilis, vagyis ősmaradványi forrásokból fedezi, mint olaj, gáz és szén. Az olaj a teljes energia 40%-át fedezi, a közlekedés szinte kizárólag ennek használatára épül.

- *Kik vannak tisztában ezekkel az adatokkal, előrejelzésekkel, mi történt eddig a katasztrófa elkerülésére és az mire elég?*

- Vannak, akik tisztában vannak vele, nem is kevesen. Tulajdonképpen azonban semmi sem történik. A mai gazdaság olyan versenyhelyzetet jelent, amiből szinte lehetetlen kiszállni. Aki kiszáll, rögtön veszteségeket szenved. Ezért csak az igazán erős gazdasággal rendelkező országok engedhetik meg maguknak, hogy egy fenntartható energiarendszerrel kísérletezzenek, Magyarország azonban nem. A harmadik világ pedig már most is megújuló energiákból él, Afrikában például nem nagyon létezik áramellátás. Merészen fogalmazva: akiknek tudni kell, tudják, de nem tudják meghozni a megfelelő döntéseket. Körülbelül olyan ez, mint a menza: két menü van, abból kell választani, libamáj nincs, hiába akarunk. Magyarországnak körülbelül ekkora mozgástere van.

- *Hogyan képzeled el a világ jövőjét 15 év múlva?*

- A jövőre vonatkozóan a legnehezebb jóslni - mondta Niels Bohr, a kvantumelmélet atyja. Könnyebb elmondani, hogy mi nem lesz. Nem fenntartható, ami most körülvesz bennünket, vagyis hogy évről évre növekszik a gazdaság, valamivel nő a fogyasztás is, az embereknek egyre több fölösleges vacakja van, a kenyérpírtótól kezdve a mikrohullámú sütőn át az autórádióig bármi, amire az égvilágon semmi szükségünk nincsen. Ezekből nem lesz több, hanem egyre kevesebb. A társadalom az egyre szűkebb források pályáján fog haladni, a folytonos növekedésnek pedig az vet véget, amikor a gazdasági és az energetikai válság összeér. Az a kérdés, hogy leszünk-e elég okosak rájönni, mi az, amire hosszú távon a túlélés szempontjából nincs szükségünk, például a vacakgyártás, és mi az, ami nélkül nem megy, például a kenyér meg a víz. Ha megtaláljuk a helyes egyensúlyt, akkor - félve mondom, hogy kevesebb emberrel, de - a bolygó egészen kellemes szinten eltarthat bizonyos számú embert. Manapság például sokan azért élnek városban, mert ott több a lehetőség. Ugyanakkor ha jól belegondolunk, a szellemi tevékenység jelentős része végezhető távmunkában is. A világháló most már bármelyik komolyabb faluban elérhető. Egyáltalán nem szükséges az embernek városban lakni ahhoz, ha bizonyos fajta munkát akar vállalni. A város a rengeteg előnnyel rengeteg hátrányt is hoz: szennyezés, zsúfoltság stb. Nem feltétlenül szükséges összekapcsolnunk valami jót egy olyan dologgal, ami mindig együtt járt vele. A városok magukkal hozták a fejlődést, de ettől még nem biztos, hogy önmagukban a városok minden